

перебування українських земель у центрі експансії двох тоталітарних режимів упродовж 1939–1945 рр. Також охоплено події, що передували війні й відбулися по її завершенні. Усе, що пов'язане з Україною та українцями, представлено на тлі воєнних реалій у Європі та світі. Видання відображає роль українців у перемозі над нацизмом, дає чіткі відповіді тим, хто намагається нівелювати їхній внесок. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться історією України у Другій світовій війні. <https://bit.ly/ww2calendar>

Національний музей історії України у Другій світовій війні регулярно працює з учнівською та студентською аудиторією, пропонуючи оглядові й тематичні екскурсії, інтерактивні заняття, освітні квести, лекції та зустрічі з учасниками та очевидцями історичних подій. Його програми сприяють розвитку критичного мислення, формуванню історичної пам'яті та можуть ефективно доповнювати шкільне викладання історії, громадянської освіти та міждисциплінарних курсів. З повним переліком пропозицій можна ознайомитися за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Здобувачі освіти можуть долучитися до Щорічної Всеукраїнської юнацької науково-практичної конференції **«Збереження пам'яті в часи випробувань XX–XXI ст.»**, яка відбудеться 24 березня 2026 р. Організаторами конференції є Національний музей історії України у Другій світовій війні у співпраці з Комунальним закладом позашкільної освіти «Київська Мала академія наук учнівської молоді». До участі в конференції запрошуються здобувачі освіти закладів загальної середньої освіти (9–11 класи); закладів професійної (професійно-технічної), освіти; закладів фахової передвищої освіти віком 14-18 років; студенти закладів вищої освіти. За результатами конференції буде опубліковано збірник доповідей (<https://warmuseum.kyiv.ua/education>).

Громадянська освіта

В умовах повномасштабної війни, гібридних загроз і цифрового розриву громадянські компетентності стають критично важливими для збереження демократії та суспільної злагоди. Це шанс сформувати покоління, яке не лише знає свої права, а й здатне захищати їх та брати відповідальність за спільне майбутнє.

У Новій українській школі громадянська освіта викладається з 1 класу — спочатку як частина інтегрованих курсів, а з 7 по 12 клас може викладатися також і як окремий предмет. Це дає можливість поступово формувати:

- етичну чутливість і солідарність;
- розуміння прав, відповідальності, механізмів участі;
- готовність до дій в інтересах спільноти та держави.

У 2025/2026 навчальному році особливо актуальними є теми:

- довіри, взаємодії, горизонтальних зв'язків і спільного блага;
- орієнтування у правовому полі під час війни (зокрема, права дитини в умовах надзвичайних ситуацій, етичні дилеми);
- цифрового громадянства: поведінка в мережі, участь у цифрових платформах, протидія мові ворожнечі та булінгу, ІІІ та права;

- психоемоційної стійкості та залученості, участі, соціального впливу учнів і учениць.

В освітньому процесі вчителі/вчительки можуть використовувати наступні навчальні програми та методичні матеріали:

- програма «[Моя громадянська свідомість. Запобігання корупції](#)» (17 год.);
- навчальний посібник до програми «[Антикорупційний урок](#)»;
- посібник «Методичні матеріали для інтегрованого курсу «Громадянська освіта», 10 клас» (IREX, 2022 р., автор-укладач Т. Ремех): <https://cutt.ly/PwqL05KB>, у якому зібрані адаптовані до уроків громадянської освіти в 10 класі різноманітні активності та вправи, створені в межах проєктів IREX (Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів), зокрема, матеріали програми «Мріємо та діємо» та проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність»;
- посібник для вчительства «НАТО – сила, що захищає мирних громадян»: <https://natodef.gromadosvita.org.ua/index.html>
- інтегрований курс «Культура добросусідства» www.kdukraine.com, який може стати важливим складником громадянської освіти для дітей різного віку через залучення до освітнього процесу батьківства і громади, що сприяє розвитку інтеграції в суспільстві через врахування регіональних і етнокультурних особливостей різних областей України.
- збірка інтерактивних вправ для розвитку громадянських компетентностей на уроках з різних предметів – Тулбокс для вчителів/вчительок від Програми підтримки освітніх реформ в Україні «[Демократична школа](#)»;
- дидактичний матеріал «[Що таке Європейський союз: простими словами про європейський вибір України](#)», розроблений фундаторами німецько-українського проєкту «Молодь дебатує» - громадськими організаціями «Kul`tura» спільно з «Civil Society Cooperation».

Що таке Європейський Союз? Простими словами про європейський вибір України

- симулятори бюджетів (України, громади, школи) та калькулятори (бізнес, пенсійний) проєкту «Ціна держави» (<https://cost.ua/>);
- політичну гру «Обираєш ТИ» (<https://game.uchoose.info/>).

На платформі «**Команда UA**» www.komanda.novadoba.org.ua розміщено курс підвищення кваліфікації вчителів/вчительок історії та громадянської освіти, створений Асоціацією викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба».

Онлайн-курси підвищення кваліфікації від Програми підтримки освітніх реформ в Україні «Демократична школа», яка реалізується Європейським Центром ім. Вергеланда, Радою Європи та Міністерством освіти і науки України пропонує вчителю можливість для професійного зростання та підвищення кваліфікації через масові онлайн-курси та фасилітовані змішані курси. У рамках Програми створено цикл онлайн-курсів «30 кроків до нової української школи: навчаємо громадянина», до якого входять:

[«Стартуємо до успішної школи»](#). Курс допоможе розібратися у тонкощах філософії Нової української школи, пояснить, як нові ціннісні засади перетворити в щоденну шкільну практику, як за допомогою простих і

ефективних прийомів формувати активну громадянську позицію учнівства; розкаже, як вибудовувати якісне освітнє середовище в класах, коридорах і на подвір'ї школи. Він радить, як йти в ногу з часом, втілювати на практиці можливості шкільної автономії й академічної свободи.

«Успішне вчителювання – прості рецепти на щодень». Метою курсу є підготувати педагогів до реалізації положень концепції Нової української школи на рівні середньої освіти, зокрема, до компетентнісного навчання й розвитку ключових громадянських і соціальних компетентностей на всіх предметах та під час позакласної роботи.

«Школа та громада для дитини». Курс допоможе педагогам розширити освітній простір для формування соціальних та громадянських компетентностей, реалізувати низку конкретних результатів громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти через співпрацю з місцевою громадою та громадську активність учнів та учениць.

«Шкільне життя онлайн». Курс знайомить із поняттям освіти для цифрового громадянства та його окремими складниками, допомагає впоратися із викликом, який становить для громадянської освіти активна цифровізація суспільства.

Правознавство

Викладання навчальних предметів «Основи правознавства» у 9 класі та «Правознавство» для учнів та учениць 10-11 класів у 2025/2026 н. р. обумовлюється особливостями національної правової системи в умовах дії правового режиму воєнного стану та збройної агресії російської федерації проти України. Це потребує під час викладання загальних питань права врахування законодавчих змін, що пов'язані із продовженням дії воєнного стану, створенням правових умов для підвищення обороноздатності держави, захисту національної безпеки й територіальної цілісності.

У новому навчальному році серед законодавчих змін необхідно враховувати такі: закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» від 10.10.2024 № 4017-IX, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» від 20.11.2024 № 4073-IX, «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення ухвалення та проголошення судових рішень» від 19.12.2024 № 4173-IX, «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання реалізації права на отримання громадянства України другим із подружжя громадянина України, який бере (брав) участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності України, а також щодо деяких інших питань, пов'язаних із громадянством, імміграцією та правовим статусом іноземців та осіб без громадянства» від 08.01.2025 № 4191-IX.

20 червня 2024 року Верховною Радою було прийнято Закон України «Про публічні консультації», який набере чинності через 12 місяців з дня припинення